

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Kultura ludowa narodów bałkańskich (Konwersatorium), PG_00130287						
Kierunek studiów	Studia bałkańskie (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2026 r.		Rok akademicki realizacji przedmiotu		2026/2027		
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie		Grupa zajęć		Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki		
Forma studiów	stacjonarne		Sposób realizacji		na uczelni		
Rok studiów	1		Język wykładowy		polski		
Semestr studiów	2		Liczba punktów ECTS		3.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki		Forma zaliczenia		egzamin		
Jednostka prowadząca							
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot		dr Natalia Wyszogrodzka-Liberadzka				
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu						
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		2.0		43.0	75
Cel przedmiotu	Przyswojenie wiedzy na temat szeroko pojętej kultury ludowej (duchowej i materialnej) narodów Półwyspu Bałkańskiego ze szczególnym uwzględnieniem obrzędów, wierzeń, zwyczajów, cyklicznych świąt, praktyk magicznych, ludowej wizji świata, przejawów i wartości tradycji, znaczenia symboli w świecie przyrody, istoty antropocentryzmu, dychotomii, generalizacji i stereotypizacji w oglądzie świata. Poznawanie i rozumienie mechanizmów powstawania kodów kulturowych i ich związku z kulturą Europy i świata. Relacje między kulturą wysoką i niską, popularną i ludową.						

Efekty uczenia się przedmiotu	Effekt kierunkowy	Effekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[SBAŁL3_W12] Zna i rozumie podstawowe metody analizy, interpretacji różnych wytworów kultury, typowych, charakterystycznych lub specyficznych dla kultur słowiańskich Półwyspu Bałkańskiego.	Student: - przygotowuje się do wypełnienia roli zawodowej jak na przykład pracownika instytucji kulturowych współpracujących z krajami południowosłowiańskimi (K_K05).	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/dyskusja [SW2] prezentacja/projekt/referat/raport
	[SBAŁL3_U08] Posiada umiejętność przygotowania wystąpień ustnych, w języku polskim lub w języku obcym, właściwym dla kierunku Studia bałkańskie, dotyczących zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych, a także różnych źródeł.	Student: - posiada umiejętność przygotowania wystąpień ustnych, dotyczących zagadnień szczegółowych z tematyki kultury ludowej (K_U08).	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/dyskusja [SU2] prezentacja/projekt/referat/raport [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[SBAŁL3_K03] Samodzielnie podejmuje i inicjuje proste działania badawcze w zakresie kultury Bałkanów.	Student: - samodzielnie podejmuje i inicjuje proste działania badawcze w zakresie kultury ludowej słowiańskiej części Bałkanów (K_K03);	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/dyskusja [SK2] prezentacja/projekt/referat/raport [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[SBAŁL3_U01] Potrafi – w języku polskim lub jednym z języków południowosłowiańskich (serbskim lub chorwackim) – wyszukiwać, selekcjonować, analizować i interpretować informacje z wykorzystaniem zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych.	Student: - potrafi – w języku polskim lub jednym z języków południowosłowiańskich (serbskim lub chorwackim) – wyszukiwać informacje z dziedziny kultury ludowej (K_U01);	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/dyskusja [SU2] prezentacja/projekt/referat/raport [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SU8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
	[SBAŁL3_K01] Jest świadomy stopnia osiągniętej wiedzy na temat Bałkanów oraz ich języków, a także potrafi tę wiedzę krytycznie ocenić.	Student: - potrafi organizować zarówno pracę indywidualną, jak i zespołową, rozwiązując problemy z dziedziny południowosłowiańskiej kultury ludowej (K_U03);	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/dyskusja [SK2] prezentacja/projekt/referat/raport [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SK8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
	[SBAŁL3_W10] Ma uporządkowaną wiedzę szczegółową w wybranych obszarach wiedzy o kulturze, w tym przede wszystkim w kulturze krajów Półwyspu Bałkańskiego.	Student: - ma uporządkowaną wiedzę szczegółową dotyczącą kultury ludowej krajów południowosłowiańskich (K_W10).	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/dyskusja [SW2] prezentacja/projekt/referat/raport

Treści przedmiotu	Znaczenie pojęć i definicji z zakresu kultury ludowej, jak folklor, folkloryzm, folklorystyka, etnologia, etnografia, obyczaj, zwyczaj, mit, etnos, kult, tradycja itp. Wyjaśnienie i zrozumienie mechanizmów wierzeń, przesądów, ludowej wiedzy o przyrodzie i wszechświecie oraz wynikających z nich praktyk medycznych. Omówienie istoty zabiegów transpozycji, translacji, kreacji, granicy i pogranicza, obrzędów przejścia, restytucji, symboliki, konotacji, generalizacji itp. Wierzenia ludowe związane z najważniejszymi wydarzeniami w życiu społeczności, obrzędy i zwyczaje kultywowane przez poszczególne narody; Stroje ludowe, ich funkcja i symbolika; znaczenie kolorów; Kult przodków, zwyczaje pogrzebowe; obrzędy weselne; prognozyki ludowe, tańce i ich symbolika (kolo/ oro/ horo/ sirtaki /halay); demonologia ludowa; problem sprawiedliwości ludowej (prokletje); święto patrona rodziny slava; doroczne święta (badnjak). Kult męskości tradycja virdžiny w społeczności albańskiej. Krvna osveta. Architektura bałkańskich wsi, charakterystyczne cechy zdobnicze; współczesne przejawy twórczości ludowej: malowanie na szkle, hafty, wyszywanie, rzeźba, wyroby z bibułki, słomy, drewna, skóry, metalu. Twórczość naiwistów, najwybitniejsi przedstawiciele i ośrodki poszczególnych krajów Półwyspu Bałkańskiego.		
Wymagania wstępne i dodatkowe	brak		
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
	egzamin pisemny w formie testy wielokrotnego wyboru	51.0%	70.0%
	aktywny udział w zajęciach	80.0%	15.0%
	prezentacja wybranego zagadnienia	80.0%	15.0%

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	- Balgarska mitologija. Enciklopedičen rečnik., Sastavitel Anani Stojnev, Sofija 1994; - Bosić M., Pogrebni običaji Srba u Vojvodini, Svetozarevo, 1991; - Bošnjak S. (red.) Balkan i Balkanci, Niš 2003; - Burszta J., Kultura ludowa (w:) Słownik etnologiczny. Terminy ogólne, pod red. Z. Staszczak, Warszawa-Poznań 1987; - Čajkanović V. Studije iz srpske religije i folklor, Beograd, 1994; - Čapo Žmegač J., Hrvatski uskršni običaji, Zagreb 1997:Narodna umjetnost; - Engelking A., Rytuały słowne w kulturze ludowej. Próba klasyfikacji, Język a kultura t. 4, Wrocław 1991; - Kitevski M., Na kletva lek nema, Skopje 1991; - Kulišić, Petrović, Pantelić N., Srpski mitološki rečnik, Beograd, 1998; - Moszyński K., Kultura ludowa Słowian, t. 1-2. Warszawa, 1968; - Mladenović O., Kolo južnih Slovena. Doktorska disertacija, Beograd 1973; - Pac-Pomamacka L. Kult męskości. Tradycja Virdžiny w społeczności albańskiej. Zadruga w aspekcieprawa Kanun. Rozpr. Nauk. Akademii Wychow. Fizycz. We Wrocławiu, 2013, 43, s. 4-11. - Radenković Lj., Simbolika sveta u narodnoj magiji južnih Slovena, Beograd 1996; - Słownik stereotypów i symboli ludowych, pod red. J. Bartmińskiego, t.1. Kosmos, cz. 1, 2, Lublin 1996, 1999 i nn.; - Zorić S. Obred i običaj, Zagreb 1991. studiowana samodzielnie przez studenta - Folklorystyka. Dylematy i perspektywy, Opole (w:) Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Opolskiego, Filologia Polska, od nr-u 36, w Folklorystyce nr 3: Z historii folkloru i folklorystyki; - Bielawski (red.), Taniec, muzyka, folklor, Warszawa 1997; [fragmety] - Góra A., Bocian w słowiańskich wyobrażeniach ludowych, Etnolingwistyka 1995, nr 7: - Gennep A. Obrzędy przejścia (w:) Etnologia. Wybór tekstów, red. Z. Sokolewicz, Warszawa 1969; - Jezernik B. Dzika Europa, Kraków 2007; [fragmenty] - Podolak M. (red.) Bałkany: przeszłość-teraźniejszość-przyszłość, Lublin 2013; [wybrane artykuły] - Simonides D. Pojęcie folklor w myśli europejskiej, Zeszyty Naukowe UO, Filologia Polska 36, Folklorystyka 1, Opole 1995. - Walczak-Mikołajczakowa M. Bałkańskie rytmy życia, Gniezno 2001.
	Uzupełniająca lista lektur	- Buchowski M., Burszta W., Status języka w świadomości magicznej, Etnografia Polska 1986, t. 30, z. 1; - Budżiszewska W., O niektórych nazwach chorób i związanych z nimi demonów w językach słowiańskich (w:) Paralele w rozwoju słownictwa języków słowiańskich, pod red. H. Popowskiej-Taborskiej, Wrocław 1989; - Engelking A., Kłątwa. Rzecz o ludowej magii słowa, Warszawa 2000; - Folklorystyczne i antropologiczne opisanie świata. Księga ofiarowana Profesor Dorocie Simonides, red. nauk. Teresa Smolińska, Opole 1999; - Filipović-Fabijanić R. 1964: Narodna medicina i narodna verovanja. Glasnik zemaljskog muzeja u Sarajevu, n.s.Etnologija 19; - Ivančanin I., Geografska podjela narodnih plesova u Jugoslaviji, (w:) Narodna umjetnost3, 1964; - Jahoda G., Psychologia przesądu, Warszawa, 1971; - Kowalski P. 2000: Chleb nasz powszedni. O pieczywie w obrzędach, magii, literackich obrazach i opiniach dietetyków, Wrocław; - Krawczyk-Wasilewska W. 1986: Współczesna wiedza o folklorze, Warszawa; - Studia o literaturach i folklorze Słowian, pod red. T. Dąbek-Wirgowej, Warszawa 1991; - Vijesti Društva Folklorista Hrvatske, Zagreb
	Adresy eZasobów	
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	Obrzędy i rytuały przy narodzinach, zaręczynach czy ślubu w wybranym regionu Półwyspu Bałkańskiego	
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy	